



Folkhälsomyndigheten

# Beskrivning av indikatorer

Bilaga 2 till "Folkhälsans utveckling – Årsrapport 2021"



# Innehåll

Beskrivning av indikatorer .....	3
Målområde 1 – Det tidiga livets villkor .....	3
Målområde 2 – Kompetenser, kunskaper och utbildning .....	3
Målområde 3 – Arbete, arbetsförhållanden och arbetsmiljö.....	4
Målområde 4 – Inkomster och försörjningsmöjligheter .....	4
Målområde 5 – Boende och närmiljö .....	5
Målområde 6 – Levnadsvanor .....	5
Målområde 7 – Kontroll, inflytande och delaktighet.....	6
Målområde 8 – En jämlik och hälsofrämjande hälso- och sjukvård.....	7
Hälsa.....	7

# Beskrivning av indikatorer

I tabellerna redovisas indikatorer som ingår i Folkhälsomyndighetens årsrapport ”Folkhälsans utveckling – årsrapport 2021”. Indikatorns namn, datakälla och definition redovisas och ordnas på samma sätt som i årsrapporten, det vill säga efter det folkhälsopolitiska ramverkets åtta målområden, med ett avslutande hälsoavsnitt.

## Målområde 1 – Det tidiga livets villkor

I dagsläget redovisas ingen indikator under målområde 1 eftersom det saknas färdigställda indikatorer. Indikatorer av relevans för det tidiga livets villkor finns även under andra målområden, exempelvis redovisas under målområde 4 – Inkomster och försörjningsmöjligheter, indikatorn Barn i hushåll med låg ekonomisk standard och under målområde 8 – En jämlik och hälsofrämjande hälso- och sjukvård, redovisas vaccin till barn under två år och HPV-vaccin till äldre barn.

## Målområde 2 – Kompetenser, kunskaper och utbildning

**Tabell 1.** Beskrivning av indikatorer som ingår i årsrapporten under målområde 2 – Kunskaper, kompetenser och utbildning.

Indikator	Datakälla	Definition
Gymnasiebehörighet	SIRIS, Skolverket	Andelen behöriga till gymnasieskolans yrkes- eller högskoleförberedande program. Andelen beräknas av de elever i årskurs 9 som fått eller skulle ha fått betyg enligt det mål- och kunskapsrelaterade betygssystemet. År 2011 ändrades reglerna för behörighet till gymnasieskolan. Sedan hösten 2011 krävs minst godkänt betyg i svenska, engelska, matematik och ytterligare minst fem ämnen för att bli antagen till ett yrkesförberedande program samt ytterligare nio för att bli antagen till ett högskoleförberedande program. Tidigare krävdes minst betyget godkänd i ämnena svenska/svenska som andraspråk, engelska och matematik. Betygen mäts före prövning. Sedan 2009 ingår alla skolor, inte bara kommunala utan också fristående skolor, internationella skolor och riksinternat.
Gymnasieexamen inom fyra år efter påbörjad gymnasieutbildning	SIRIS, Skolverket	Andelen elever som fått gymnasieexamen eller studiebevis med minst 2500 betygssatta kurspoäng inom fyra år från sitt startår. Omfattar endast elever som påbörjade gymnasieskolan hösten 2011 eller senare, på grund av att slutbetyg i den gamla gymnasieskolan och yrkesexamen i den nya gymnasieskolan inte är direkt jämförbara.

## Målområde 3 – Arbete, arbetsförhållanden och arbetsmiljö

**Tabell 2.** Beskrivning av indikatorer som ingår i årsrapporten under målområde 3 – Arbete, arbetsförhållanden och arbetsmiljö.

Indikator	Datakälla	Definition
Långtidsarbetslöshet	Arbetskraftsundersökningarna, Statistiska centralbyrån	Långtidsarbetslöshet innebär en sammanhängande arbetslöshet som varat i minst 12 månader. Folkhälsomyndigheten redovisar andelen långtidsarbetslösa i arbetskraften.  I arbetskraften ingår endast de man brukar kalla för den arbetsföra befolkningen, d.v.s. människor som arbetar eller skulle kunna tänkas arbeta om förutsättningarna varit annorlunda, t.ex. arbetslösa och tillfälligt sjukskrivna. De som inte tillhör arbetskraften är bl.a. pensionärer, heltidsstuderande, intagna på anstalt och personer med sjuk- eller aktivitetsersättning.
Sysselsättning i befolkningen	Arbetskraftsundersökningarna, Statistiska centralbyrån	Till sysselsatta räknas de som i undersökningen uppgav att de under mätveckan utförde något arbete som anställd eller som egenföretagare under minst en timme, eller var tillfälligt frånvarande under mätveckan. Folkhälsomyndigheten redovisar andelen sysselsatta i befolkningen.
Unga som varken arbetar eller studerar	Arbetskraftsundersökningarna, Statistiska centralbyrån	Unga som varken arbetar eller studerar omfattar personer som under en given vecka (referensveckan) inte var sysselsatta, och som inte heller deltog i studier under referensveckan eller de tre veckorna som föregick referensveckan. Här avses såväl formella som informella studier. Folkhälsomyndigheten har valt att inte uppdatera eller redovisa denna indikator 2021.

## Målområde 4 – Inkomster och försörjningsmöjligheter

**Tabell 3.** Beskrivning av indikatorer som ingår i årsrapporten under målområde 4 – Inkomster och försörjningsmöjligheter.

Indikator	Datakälla	Definition
Ekonomisk standard	Inkomst- och taxeringsregistret, Statistiska centralbyrån	Ekonomisk standard definieras som ekvivalerad disponibel hushållsinkomst, det vill säga summan av hushållsmedlemmarnas inkomster inklusive kapitalinkomster, efter det att skatt och andra negativa transfereringar dragits av, dividerat med en ekvivalensskala som tar hänsyn till hushållets storlek och sammansättning. Med detta mått antas alla personer inom ett hushåll ha samma ekonomiska standard.  Percentilgränser redovisas i tusen kronor.
Låg ekonomisk standard, vuxna (20 år och äldre)	Inkomst- och taxeringsregistret, Statistiska centralbyrån	Låg ekonomisk standard innebär att hushållets disponibla inkomst per konsumtionsenhet är lägre än 60 % av medianvärdet för riket.  Disponibel hushållsinkomst definieras som summan av hushållsmedlemmarnas inkomster inklusive kapitalinkomster, efter det att skatt och

Indikator	Datakälla	Definition
		andra negativa transfereringar dragits av, dividerat med en ekvivalensskala som tar hänsyn till hushållets storlek och sammansättning. Med detta mått antas alla personer inom ett hushåll ha samma ekonomiska standard.
Låg ekonomisk standard, barn (0-19 år)	Inkomst- och taxeringsregistret, Statistiska centralbyrån	Andelen barn i hushåll där hushållets disponibla inkomst per konsumtionsenhet är lägre än 60 % av medianvärdet för riket. Inklusive kapitalinkomst.  Disponibel hushållsinkomst definieras som summan av hushållsmedlemmarnas inkomster, inklusive kapital-inkomster, efter det att skatt och andra negativa transfereringar dragits av, dividerat med en ekvivalensskala som tar hänsyn till hushållets storlek och sammansättning. Med detta mått antas alla personer inom ett hushåll ha samma ekonomiska standard.

## Målområde 5 – Boende och närmiljö

**Tabell 4.** Beskrivning av indikatorer som ingår i årsrapporten under målområde 5 – Boende och närmiljö.

Indikator	Datakälla	Definition
Avstått från att gå ut ensam av rädsla	Hälsa på lika villkor, Folkhälsomyndigheten	Indikatorn bygger på frågan "Händer det att du avstår från att gå ut ensam av rädsla för att bli överfallen, rånad eller på annat sätt ofredad?". Svarsalternativen är "Nej", "Ja, ibland" och "Ja, ofta". Andelen som svarat ja redovisas.
Störd sömn av trafikbuller	Hälsa på lika villkor, Folkhälsomyndigheten	Indikatorn bygger på frågan "Medför trafikbuller (väg-, tåg- eller flygtrafik), i eller i närheten av din bostad, några av följande störningar?". Sex olika situationer beskrivs, vardera med fyra ja-alternativ ("dagligen", "varje vecka året runt", "varje vecka vissa delar av året" och "mer sällan") och ett femte nej-alternativ ("aldrig"). Andelen som svarat att de dagligen eller varje vecka året runt har svårt att somna (delfråga 3) eller blir väckt (delfråga 4) av trafikbuller redovisas.

## Målområde 6 – Levnadsvanor

**Tabell 5.** Beskrivning av indikatorer som ingår i årsrapporten under målområde 6 – Levnadsvanor.

Indikator	Datakälla	Definition
Risikonsumtion av alkohol	Hälsa på lika villkor, Folkhälsomyndigheten	Indikatorn bygger på frågorna: "Hur ofta har du druckit alkohol under de senaste 12 månaderna?, Hur många glas dricker du en typisk dag då du dricker alkohol?, Hur ofta dricker du sex glas eller fler vid samma tillfälle?" Frågorna kommer från frågeinstrumentet AUDIT

Indikator	Datakälla	Definition
		(Alcohol Use Disorder Identification Test) som utvecklats av WHO.  Ett summaindex beräknas utifrån de tre frågorna. Indexet kan anta värdet 0–12. Män med en summa på 6–12 poäng räknas som riskkonsumenter av alkohol. Motsvarande för kvinnor är 5–12 poäng.
Cannabisanvändning	Hälsa på lika villkor, Folkhälsomyndigheten	Indikatorn bygger på frågan: "Har du någon gång använt hasch eller marijuana?" Med svarsalternativen "Nej", "Ja", för mer än 12 månader sedan", "Ja, under de senaste 12 månaderna", "Ja, under de senaste 30 dagarna".  För att kategoriseras som cannabisanvändning de senaste 12 månaderna krävs att man svarat "Ja, under de senaste 12 månaderna" eller "Ja, under de senaste 30 dagarna".
Daglig tobaksrökning	Hälsa på lika villkor, Folkhälsomyndigheten	Indikatorn bygger på frågan: "Röker du?" med svarsalternativen "Ja, dagligen", "Ja, ibland", "Nej".  För att kategoriseras som daglig tobaksrökning krävs att man svarat "Ja, dagligen".
Fysisk aktivitet	Hälsa på lika villkor, Folkhälsomyndigheten	Indikatorn bygger på de två frågorna "Hur mycket tid ägnar du en vanlig vecka åt fysisk träning som får dig att bli andfådd, till exempel löpning, motionsgymnastik eller bollsport?" och "Hur mycket tid ägnar du en vanlig vecka åt vardagsaktiviteter, till exempel promenader, cykling eller trädgårdsarbete? Räkna samman all tid (minst 10 minuter åt gången)". Frågorna har 6 respektive 7 svarsalternativ med stigande minutintervall efter det första alternativet som är 0 minuter. Mittenvärdet i respektive valt intervall i de två frågorna vägs samman till så kallade aktivitetsminuter per vecka. Tiden ägnad åt motion och träning (första frågan) ges dubbelt så stor vikt som tiden i måttlig fysisk aktivitet (andra frågan). Andel svarande med 150 eller fler aktivitetsminuter per vecka redovisas.

## Målområde 7 – Kontroll, inflytande och delaktighet

**Tabell 6.** Beskrivning av indikatorer som ingår i årsrapporten under målområde 7 – Kontroll, inflytande och delaktighet.

Indikator	Datakälla	Definition
Tillit till andra människor	Hälsa på lika villkor, Folkhälsomyndigheten	Indikatorn bygger på frågan "Tycker du att man i allmänhet kan lita på de flesta människor?". Svarsalternativen är "Ja" och "Nej". Andelen som svarat "Nej" redovisas.
Utsatt för fysiskt våld eller hot om våld	Hälsa på lika villkor, Folkhälsomyndigheten	Indikatorn bygger på de två frågorna "Har du under de senaste 12 månaderna blivit utsatt för fysiskt våld?" och "Har du under de senaste 12 månaderna blivit utsatt för hot eller hotelser om våld så att du blev rädd?". Svarsalternativen till båda frågorna är "Ja" och "Nej". Andelen personer som svarat ja på minst en av frågorna redovisas.

Indikator	Datakälla	Definition
Utsatt för kränkande bemötande eller behandling	Hälsa på lika villkor, Folkhälsomyndigheten	Indikatorn bygger på frågan "Har du under de senaste 3 månaderna blivit behandlad eller bemött på ett sätt så att du känt dig kränkt?" Svarsalternativen är "Nej", "Ja, någon gång" och "Ja, flera gånger". Andelen som svarade "Ja, någon gång" eller "Ja, flera gånger" redovisas.

## Målområde 8 – En jämlik och hälsofrämjande hälso- och sjukvård

**Tabell 7.** Beskrivning av indikatorer som ingår i årsrapporten under målområde 8 – En jämlik och hälsofrämjande hälso- och sjukvård.

Indikator	Datakälla	Definition
Vaccinationstäckning avseende difteri, stelkramp, kikhosta, polio, hib, pneumokocksjukdom och hepatit B, samt mässling, påssjuka och röda hund (MPR)	Barnhälsovården	Andel barn som vid två års ålder är vaccinerade mot sjukdomar som ingår i det svenska vaccinationsprogrammet.
Vaccinationstäckning avseende HPV	Nationella vaccinationsregistret, Folkhälsomyndigheten	Andel flickor som är vaccinerade med en respektive två doser vaccin enligt barnvaccinationsprogrammet.
Avstått tandvård av ekonomiska skäl trots behov	Hälsa på lika villkor, Folkhälsomyndigheten	Indikatorn bygger på de två frågorna "Har du under de senaste tre månaderna ansett dig vara i behov av tandläkarvård men ändå avstått från att söka vård?" (svarsalternativ "Nej" och "Ja") och "Vilken var orsaken eller orsakerna till att du inte sökte tandläkarvård?" (svarsalternativ "Besvären gick över", "Ekonomiska skäl", "Drar mig för att gå (tandläkarskräck)", "Hade inte tid", "Annan orsak"). Andel som anger "Ekonomiska skäl" på följdfrågan redovisas.

## Hälsa

**Tabell 8.** Beskrivning av indikatorer som ingår i årsrapporten under området Hälsa.

Indikator	Datakälla	Definition
Medellivslängd	Statistiska centralbyrån	Återstående medellivslängd vid födseln respektive vid 30 års ålder.
Förtida dödlighet	Dödsorsaksregistret, Socialstyrelsen	Dödsfall (totalmortalitet) mellan 15 och 64 års ålder.
Spädbarnsdödlighet	Registret över totalbefolkningen, Statistiska centralbyrån	Spädbarnsdödlighet/1 000 levande födda. Spädbarnsdödlighet redovisas efter första levnadsveckan, första levnads månaden och första levnadsåret.
Bra allmänt hälsotillstånd	Hälsa på lika villkor, Folkhälsomyndigheten	Indikatorn bygger på frågan "Hur bedömer du ditt allmänna hälsotillstånd?". Svarsalternativen

Indikator	Datakälla	Definition
		är "Mycket bra", "Bra", "Någorlunda", "Dåligt", "Mycket dåligt". De som svarat "Bra" eller "Mycket bra" redovisas som bra allmänt hälsotillstånd.
Psykiskt välbefinnande	Hälsa på lika villkor, Folkhälsomyndigheten	Indikatorn bygger på mätinstrumentet Short Warwick Edinburgh Mental Well-Being (SWEMWBS) som består av sex positiva påståenden om hur man upplevt sin situation de senaste 2 veckorna. Svartalternativen "Alltid", "Ofta", "Ibland", "Sällan" och "Aldrig" ger poäng i fallande skala från 5 till 1. Svaren summeras till en råpoäng, som konverteras till metriska poäng. I 2020 års undersökning räknades en metrisk poäng över 21 respektive över 30 poäng som gott respektive mycket gott psykiskt välbefinnande, vilka är de två mått som redovisas.
Ängslan, oro eller ångest	Hälsa på lika villkor, Folkhälsomyndigheten	Indikatorn bygger på frågan: "Har du besvär av ängslan, oro eller ångest?" med svarsalternativen "Nej", "Ja, lätta besvär", "Ja, svåra besvär". De som svarat ja klassas som att ha ängslan, oro eller ångest.
Stress	Hälsa på lika villkor, Folkhälsomyndigheten	Indikatorn bygger på frågan: "Känner du dig för närvarande stressad?" Med svarsalternativen: "Inte alls", "I viss mån", "Ganska mycket" och "Väldigt mycket". För att kategoriseras som stressad krävs att man svarat alternativ 3 eller 4 på frågan.
Övervikt och fetma	Hälsa på lika villkor, Folkhälsomyndigheten	Indikatorn bygger på frågorna: "Hur lång är du? Svara i centimeter och "Hur mycket väger du? Svara i hela kilon." Frågorna ligger till grund för Body Mass Index (BMI) som räknas ut efter formeln vikt (i kg) dividerat med längd i kvadrat (m <sup>2</sup> ). Övervikt och fetma räknas som BMI ≥ 25. Fetma räknas som BMI ≥ 30.
Psykosomatiska besvär bland skolelever	Skolbarns hälsovanor, Folkhälsomyndigheten	Självrapporterade besvär bland 11-, 13- och 15-åringar. Psykiska besvär, såsom nedstämdhet, dåligt humör eller sömnsvårigheter, och somatiska besvär, såsom ont i magen, huvudvärk eller yrsel. För att kategoriseras som att ha psykosomatiska besvär ska man ha uppgett att man har haft minst två psykiska eller somatiska besvär – eller en kombination av dessa – mer än en gång i veckan under det senaste halvåret.
Dödlighet enligt alkoholindex	Dödsorsaksregistret, Socialstyrelsen	Underliggande eller bidragande dödsorsak, enligt ICD-10: E24.4, F10, G31.2, G62.1, G72.1, I42.6, K29.2, K70, K85.2, K86.0, O35.4, P04.3, Q86.0, T51, Y90.1–Y90.9, Y91.1–Y91.9, Z50.2, Z71.4, Z72.1.
Dödlighet i läkemedels- och narkotikaförgiftningar	Dödsorsaksregistret, Socialstyrelsen	Underliggande dödsorsak, enligt ICD-10: X40–X44, X60–X64, Y10–Y14 i kombination med T36–T50.9.
Dödlighet i bröstcancer	Dödsorsaksregistret, Socialstyrelsen	Underliggande dödsorsak, enligt ICD-10: C50.
Dödlighet i lungcancer	Dödsorsaksregistret, Socialstyrelsen	Underliggande dödsorsak, enligt ICD-10: C34.



<b>Indikator</b>	<b>Datakälla</b>	<b>Definition</b>
Dödlighet i prostatacancer	Dödsorsaksregistret, Socialstyrelsen	Underliggande dödsorsak, enligt ICD-10: C61.
Dödlighet i tjock- och ändtarmscancer	Dödsorsaksregistret, Socialstyrelsen	Underliggande dödsorsak, enligt ICD-10: C18-C20.
Dödlighet i cirkulationsorganens sjukdomar	Dödsorsaksregistret, Socialstyrelsen	Underliggande dödsorsak, enligt ICD-10: I00-I99.
Dödlighet på grund av yttre orsaker	Dödsorsaksregistret, Socialstyrelsen	Underliggande dödsorsak, enligt ICD-10: V01–X59, Y35–Y89.
Suicid (självmod)	Dödsorsaksregistret, Socialstyrelsen	Underliggande dödsorsak, enligt ICD-10: X60–X84.
Insjuknande i hjärtinfarkt	Patientregistret (slutenvård) och Dödsorsaksregistret, Socialstyrelsen	Förstagångsinsjuknanden i hjärtinfarkt där förstagångsinsjuknanden räknas efter 7 infarktfria år. Huvud- eller bidiagnos respektive underliggande eller bidragande diagnos, enligt ICD-10: I21, I22.
Insjuknande i stroke	Patientregistret (slutenvård) och Dödsorsaksregistret, Socialstyrelsen	Förstagångsinsjuknande i stroke där förstagångsinsjuknanden räknas efter 7 strokefria år. Huvud- eller bidiagnos respektive underliggande eller bidragande diagnos, enligt ICD-10: I61, I63, I64.
Fallolyckor bland äldre	Patientregistret (slutenvård och specialiserad öppenvård), Socialstyrelsen	Fallskador (fallolyckor) under ett visst kalenderår (endast det första vårdtillfället per patient och kalenderår). Utifrån skadediagnos och yttre orsakskod 1 enligt ICD-10: W00-W19.
Våldsrelaterade skador	Patientregistret (slutenvård och specialiserad öppenvård), Socialstyrelsen	Våldsrelaterade skador, under ett visst kalenderår (endast det första vårdtillfället per patient och kalenderår). Utifrån skadediagnos och yttre orsakskod 1 enligt ICD-10: X85-Y09.
Covid-19	SmiNet, Folkhälsomyndigheten	Antal anmälda fall i alla åldrar.
Influensa	SmiNet, Folkhälsomyndigheten	Antal anmälda fall i alla åldrar.
RS-virus	Frivilligrapportering från landets mikrobiologiska laboratorier, Folkhälsomyndigheten	Antal anmälda fall i alla åldrar.
Vinterkräksjuka	Frivilligrapportering från landets mikrobiologiska laboratorier, Folkhälsomyndigheten	Antal anmälda fall i alla åldrar.
Campylobakter-infektion	SmiNet, Folkhälsomyndigheten	Antal anmälda fall i alla åldrar.
Enterohemorragisk escherichia coli (EHEC)	SmiNet, Folkhälsomyndigheten	Antal anmälda fall i alla åldrar.
Salmonella	SmiNet, Folkhälsomyndigheten	Antal anmälda fall i alla åldrar.
Hepatit B	SmiNet, Folkhälsomyndigheten	Antal anmälda fall i alla åldrar.

<b>Indikator</b>	<b>Datakälla</b>	<b>Definition</b>
Hepatit C	SmiNet, Folkhälsomyndigheten	Antal anmälda fall i alla åldrar.
Tuberkulos	SmiNet, Folkhälsomyndigheten	Antal anmälda fall i alla åldrar.
Gonorré	SmiNet, Folkhälsomyndigheten	Antal anmälda fall i alla åldrar.
Klamydia	SmiNet, Folkhälsomyndigheten	Antal anmälda fall i alla åldrar.
Hiv	SmiNet, Folkhälsomyndigheten	Antal anmälda fall i alla åldrar.
Syfilis	SmiNet, Folkhälsomyndigheten	Antal anmälda fall i alla åldrar.
Meticillinresistenta gula stafylokokker (MRSA)	SmiNet, Folkhälsomyndigheten	Antal anmälda fall i alla åldrar.
Vancomycinresistenta enterokocker (VRE)	SmiNet, Folkhälsomyndigheten	Antal anmälda fall i alla åldrar.
Enterobacteriaceae med ESBL <sub>CARBA</sub>	SmiNet, Folkhälsomyndigheten	Antal anmälda fall i alla åldrar.
Mässling	SmiNet, Folkhälsomyndigheten	Antal anmälda fall i alla åldrar.
TBE	SmiNet, Folkhälsomyndigheten	Antal anmälda fall i alla åldrar.

---

Folkhälsomyndigheten är en nationell kunskapsmyndighet som arbetar för en bättre folkhälsa. Det gör myndigheten genom att utveckla och stödja samhällets arbete med att främja hälsa, förebygga ohälsa och skydda mot hälsot. Vår vision är en folkhälsa som stärker samhällets utveckling.



Folkhälsomyndigheten

Solna Nobels väg 18, 171 82 Solna Östersund Forskarens väg 3, SE-831 40 Östersund.

[www.folkhalsomyndigheten.se](http://www.folkhalsomyndigheten.se)